

litin kunta

Viite: Lausuntopyyntö 10.4.2025

Asia: Rakennusjärjestyksen uusiminen ehdotus, litti

litin kunta on käynnistänyt rakennusjärjestyksen uusimisen. Tavoitteena on päivittää rakennusjärjestys vastaamaan 1.1.2025 voimaan tullutta uutta Rakentamislakia (751/2023).

Rakennusjärjestyksen luonnosvaiheen lausuntopyyntö ei tavoittanut alueellista vastuumuseota. Lahden Museot/Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu museolle toimitetusta 2.4.2025 päivätystä rakennusjärjestysehdotuksesta pyydettyä lausuntoaan seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Viitaten 20.12.2024 antamaansa lausuntoon osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, Museo edellyttää, että rakennusjärjestykseen tulee sisällyttää luku/kohta *Muinaisjäännökset* joko omana erillisenä lukunaan/kohtanaan tai sitten otsikon Kulttuuriympäristö alle, johon sisällytetään myös kohta/alaluku Rakennettu kulttuuriympäristö. Myös muut Päijät-Hämeen kunnat ovat toimineet museon edellyttämällä tavalla. Kohdassa Muinaisjäännökset on syytä tuoda esille ainakin seuraavat muinaisjäännöksiin liittyvät asiat:

Kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain rauhoittamia maaperässä säilyneitä rakenteita ja jälkiä ihmisen muinaisesta toiminnasta. Muinaisjäännösalueilla muinaisjäännökseen kajoaminen on kiellettyä ilman Museoviraston lupaa. Rakennushanketta suunniteltaessa tulee selvittää lähiympäristön mahdolliset muinaisjäännökset ja hankkeen vaikutus niihin. Tiedot muinaisjäännöksistä löytyvät Museoviraston ylläpitämästä muinaisjäännösrekisteristä (www.kyppi.fi). Kiinteän muinaisjäännöksen ja sen suoja-alueen määrittelee museoviranomainen. Jos rakennuspaikalla tai sen läheisyydessä sijaitsee muinaisjäännös, tulee rakennushankkeeseen ryhtyvän hyvissä ajoin neuvotella museoviranomaisen kanssa maankäyttöä koskevista suunnitelmistaan ja pyytää suunnitelmista alueellisen vastuumuseon lausunto. Ennen rakentamiseen ryhtymistä ja rakentamisen aikana tulee toimia museoviranomaisen määrittelemällä tavalla.

Muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain 1 §:n mukaisesti rauhoitettuja heti löytyessään ilman erillistä suojelupäätöstä. Jos sellaisellakin alueella, josta ei ole tiedossa kiinteitä muinaisjäännöksiä, rakentamisen yhteydessä havaitaan merkkejä mahdollisesta muinaisjäännöksestä, on työt lain mukaan keskeytettävä ja ilmoitettava asiasta museoviranomaiselle (MML 14 §).

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Viitaten 20.12.2024 antamaansa lausuntoon rakennusjärjestyksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, museo huomauttaa rakentamislain §5 mukaisesti, että rakennusjärjestyksen tavoitteissa tulee huomioida myös kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen hillitseminen (Rakentamislaki 751/2023 §5).

Luku 5 §23 käsittää luvanvaraisuudesta vapautetut toimenpiteet, joista aurinkosähköjärjestelmiin sekä ilmalämpöpumpuihin on kirjattu poikkeuksena suojellut rakennukset. Poikkeus tulee lisätä myös julkisivuun kiinnitettävien laitteiden ulos asetettuja, alle 5m² suuruisia tekstejä ja kuvia käsittävään kohtaan seuraavasti:

- *Vapautus luvanvaraisuudesta ei koske suojeltuja rakennuksia, eikä alueita, joita koskee aluesuojelumerkintä, jos julkisivuun kiinnitettävä teksti tai kuva on yli 1m² suuruinen.*

Luvussa 6 §25 Rakentaminen erityisalueille, on kootusti arvokkaita kulttuuriympäristöjä ja maisema-alueita koskevat maininnat. Museon osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta antaman lausunnon mukaisesti suojeluun ja inventointeihin liittyviä termejä on avattu ehdotuksessa. Arvokkaiden kulttuuriympäristökohteiden määritelmään tulee yhä lisätä puuttuvat lyhenteet sekä vuosiluvut:

- 1) museoviraston tekemään inventointiin perustuvat valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt (*RKY 2009*)
- 2) valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet (*VAMA 2021*)
- 3) maakuntakaavassa osoitetut maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt, jotka käsittävät sekä maisema- että rakennetun kulttuuriympäristön alueita (*MARY 2024 ja MaMa 2024*).

Lisäksi luvussa 6, §25.4 mainitut kulttuuriarvot tulee muuttaa muotoon *kulttuurihistorialliset arvot* sekä museoviranomainen muotoon *alueellinen vastuumuseo*.

Viittaukset: Muinaismuistolaki 295/1963. Annettu Helsingissä 1.7.1963.

Rakentamislaki 751/2023. Annettu Helsingissä 24.1.2023.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö

Liisa Koskelainen

arkeologi

Tomi Kuljukka

rakennustutkija

Sanni Hujanen

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus